

Lyngsbækgård

Lyngsbækgård i Handrup Bakker mellem Femmøller og Egsmark er en gammel herregård, der i dag ejes af Vivi Henriksen, enke efter skibsreder Per Henriksen, og drives som et moderne land- og skovbrug. Gården står i dag stort set som den gjorde, da det nuværende herregårdsanlæg blev opført i 1784. En ny stald blev opført i 1992.

Lyngsbækgård var oprindeligt den største gård i landsbyen Lyngsbæk. I 1500-tallet blev den erhvervet af kronen og 1597 lagt ind under Kalø Gods.

Da Kalø i 1690 blev solgt til den senere storkansler Conrad Reventlow på Clausholm, fulgte Lyngsbækgård imidlertid ikke med i handelen. Den blev i stedet året efter solgt til **Rasmus Andersen** fra Ebeltoft, der omkring 1698 solgte den videre til **Hans Jacobsen**, der muligvis var en bror til den foregående ejers hustru.

Hanson-slægten på Lyngsbækgård

Med Hans Jacobsen kom Lyngsbækgård i den slægts eje, der skulle sidde på gården de næste 125 år. Først i 1823 overgik gården på andre hænder.

Hans Jacobsen var "en fornuftig og myndig mand, som var begavet med naturlige kvaliteter, der gjorde ham til kongelig foged over det kongelige gods, kirker og skove på Mols". 1670 var han nævnt som kongelig ridefoged i Kalø Amt – det tidligere Kalø len – og i 1680'erne ved vi, at han desuden var byfoged i Ebeltoft. "En virksom og bjergsom mand med stærk fremdrift", der 1693 havde erhvervet Rolsøgård, og dermed var blevet herremand – om end en af de mindre af slagsen – og som altså ca. fem år senere også blev ejer af Lyngsbækgård, der var på 16 tdr. htk. hvortil kom en del bøndergods.

Hans Jacobsen brugte sin patronatsret, d.v.s. ret til at udnævne præsterne i Rolsøgårds kirker, til at gøre sin søn magister Hans Hanson til præst i Knebel-Rolsø, og en anden søn magister Jacob Hanson til præst i Agri-Egens.

Da både Hans Jacobsen og hans hustru afgang ved døden i 1714 overtager magister **Hans Hanson** Lyngsbækgård. Men han dør i 1720, hvorefter broderen magister **Jacob Hanson** tager over. Han dør imidlertid blot to år senere, hvorefter hans enke Birgitte Pedersdatter Lihme bestyrer Lyngsbækgård for deres søn **Ivar Hanson**, der formodentlig selv har overtaget gården i 1730'erne. I 1740 giftede han sig med en rig præsteenke fra Helgenæs, der bragte en del gods på Helgenæs ind i ægteskabet.

Ivar Hanson døde i 1763, hvorefter hans enke bestyrer Lyngsbækgård til 1770, hvor hun overdrager den til deres søn kaptajn **Jacob Hanson**. Han købte 1788 Rugård og solgte den 8 år senere med betydelig fortjeneste. Han lægger 17 tdr. hartkorn på Helgenæs ind under gården –

det gods der var kommet til slægten ved faderens ægteskab i 1740. Derved bliver Lyngsbækgård en gård på i alt 16 tdr. htk. under selve hovedgården, men desuden 219 tdr. htk. bøndergods, godt 11 tdr. htk. mølleskyld (afgifter fra møllere under herregården), samt 29 tdr. htk. tiende.

Det var Jacob Hanson, der opførte den nuværende ladegård i 1776 og hovedbygningen i 1784. Arkitekt var den kendte Anders Kruuse fra Horsens.

Både ladegård og hovedbygning er trefløjede og åbner sig mod hinanden. Ladegården er i bindingsværk og med stråtag og består af en bred lade og to smallere staldbygninger.

Lyngsbækgård, det samlede herregårdsanlæg. Hovedbygningen øverst, avlsbygningerne nederst i billedet.

Hovedbygningen består af en høj midterbygning og to lavere sidefløje. Midterbygningen er i to etager og gennemført symmetrisk, indgangspartiet fremhæves af en risalit (svagt fremspringende midterparti) med frontispice (gavllignende parti) over de midterste vinduer og i midten en smukt indrammet indgangsdør, som nås ad en stentrappe.

I stil minder hovedbygningen påfaldende om den samtidigt opførte hovedbygning på Quelstrup på Mols, om end denne er en én-etagers bygning og kun havde én (nu nedrevet) sidefløj. Forklaringen er enkel: Anders Kruuse var også arkitekt på Quelstrups hovedbygning. Quelstrups hovedbygning er blevet kaldt "en nydelig repræsentant for enevoldstidens smag" – og det samme må kunne siges om Lyngsbækgårds hovedbygning.

[Lyngsbækgårds hovedbygning](#)

Jacob Hanson døde 1813. Det var statsbankerottens år, og Napoleonskrigene rasede endnu. Under sønnen kaptajn **Iver Jacob Hanson** kommer dertil en ødelæggende landbrugskrise, og under disse forhold overgik der Iver Jacob Hanson samme skæbne som talrige af hans standsfæller: han gik

fallit i 1818, men blev tilsyneladende boende på gården, hvor han i 1821 omkom ved en tragisk ulykke, idet han blev knust i gårdens stampemølle, som han selv havde opført. ”Derefter var det ikke godt i mørke at komme forbi stampen, og præsten Henne måtte mane liget i graven, inden det ville blive der”, fortælles det.

Mønsted-slægten

1823 solgte Iver Jacob Hansons bo Lyngsbækgård til forvalter på Kalø, prokurator Anders Hansen, hvis enke i 1835 sælger den til cand. pharm. **Niels Secher Mønsted** (1803-1891), der var far til den store margarinefabrikant Otto Mønsted. Derefter kom Lyngsbækgård i tre generationer i Mønsted-slægtens eje.

Niels Secher Mønstedes ældste søn **H. P. F. Mønsted** overtog gården i 1876 og afstår den 1910 til sin søn **Rasmus Mønsted**, der sælger den til et konsortium i 1918. Gården omfatter på dette tidspunkt 650 tdr. land, hvoraf 270 tdr. land er skov.

Gyldenkrone / Skeel

Den følgende ejer, veksellerer Tage Lehn-Schiøler, afhænder en stor del af gårdens areal og sælger derefter Lyngsbækgård til lensbaronesse **Sophie Gyldenkrone**, født Dinesen, enke efter lensbaron Gyldenkrone på Vilhelmsborg. Hun lader den nu forfaldne hovedbygning restaurere og moderniserer den i det indre. Gårdens tilliggende areal er nu 400 tdr. land hvoraf 250 tdr. land skov.

Efter lensbaronessens død tilfaldt Lyngsbækgård i 1942 hendes datter **Rigitze Skeel** (1910-2000), der var gift med hofjægermester Otto Tyge Skeel til Pandum ved Nibe.

Vivi og Per Henriksen

1984 køber skibsreder **Per Henriksen** fra rederiet Mercandia Lyngsbækgård, der efter hans død i 2008 nu ejes af hans enke Vivi Henriksen. Under ægteparret Henriksen er gården gennemgribende restaureret og moderniseret indvendig.

Såvel den trefløjede avlsgård som den trefløjede hovedbygning på Lyngsbækgård er fredet.

Ifølge hjemmesiden drives Lyngsbækgård i dag som et moderne land- og skovbrug med hovedproduktion af kødkvæg af racen ”Blonde d`Aquitaine”. Racens kød beskrives som ”utroligt fedtfattig, 2 – 3%, med særdeles god smag og usædvanligt mør”. Gården har ca. 300 kreaturer og 100 får. Der blev i 1992 opført en ny og tidssvarende stald nord for gårdens gamle avlsbygninger. De gamle stalde anvendes herefter ikke mere.

De 190 ha. skov anvendes til traditionelt skovbrug og juletræsproduktion. Per Henriksen lod oprette et arboret med forskellige træsorter til studiebrug. Yderligere har gården 6 ha. eng og 43 ha. marker, hvor der dyrkes forskellige kornsorter.

Litteratur: Vilfred Friborg Hansen: ”Lyngsbækgaard”, i ”Folk og Liv” 2014. Boggalleriet Rønde 2014.

Tilføjelse 2018: Vivi Henriksen giftede sig med Henrik Frederiksen i 2010. Parret ejede derefter Lyngsbækgaard, til Vivi Henriksen Frederiksen døde 2015. To år senere flyttede Henrik Ferderiksen tilbage til Sjælland og solgte godset til William O. Berntsens Fond, et almennyttigt fond, der er stiftet 1997 for at støtte projekter, der har med fredede bygninger at gøre.

Fondet stammer fra William O. Berntsen, der døde 1997 uden arvinger. Han ejede Engestofte og Søholt godser på Lolland, som blev solgt og danner hovedkapitalen i fondet. Formand for fondet er hofjægermester Klavs Krieger von Lowzow.

Skrevet af Vilfred Friborg Hansen til Syddjursportalen 2010. Tilføjelse 2018